

Diyabet Güçlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Diyabet Güçlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20000>

Özet

Diyabet Güçlendirme Ölçeği, diyabet hastaları'nın kendi hastalıkları'nı yönetme süreçlerinde hissettikleri **psikolojik güçlenme** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Bu ölçek, bireylerin diyabetle ilgili **psikososyal** yönleri ne kadar başarılı yönettiklerini, de?i?im için ne kadar hazır oldukları'nı ve belirledikleri tedavi hedeflerine ulaşma kapasitelerini de?erlendirmeye odaklanır. Özcan (2012) tarafından Türk toplumu için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılarak uyarlanmıştır. Bu uyarlama, ölçeğin Türkiye'deki Diyabet hastaları üzerindeki psikometrik özelliklerinin incelenmesini sağlamıştır. Ölçek, 28 maddeden ve üç ana alt boyuttan oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Güçlendirme, Psikososyal Yönetim, Likert Ölçeği, Ölçek Uyarlaması, Diyabet Tedavisi.

Yazarlar

Halime ÖZCAN

Amaç

Diyabet Güçlendirme Ölçeği'nin temel amacı, diyabet hastaları'nın kendi sağlık yönetimleri konusunda ne kadar yetkin ve motive oldukları'nı, yani ne kadar **güçlenmi?** hissettiklerini belirlemektir. Bu araç, bireylerin kendi bakımlarına aktif olarak katılma yeteneklerini ve bu sürece yönelik tutumları'nı de?erlendirerek klinisyenlere ve araştırmacılara önemli veriler sunar.

Ölçeğin Türkiye'deki uyarlama çalışması (Özcan, 2012), bu aracın Türk kültürüne ve diline uygunluğunu, aynı zamanda ölçmek istediği yapıyı geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçüp ölçmediğini tespit etmeyi hedeflemiştir. Bu sayede diyabet eğitimi ve psikososyal destek programları'nın etkinliğini ölçmek için sağlam bir araç sağlanmıştır.

Yapı

Diyabet Güçlendirme Ölçeği, diyabet yönetiminin karmaşık doğası'nı yansıtan **çok boyutlu** bir yapıyı ölçmektedir. Ölçek, sadece davranışsal uyumu değil, aynı zamanda bireyin duygusal durumu, motivasyonu ve hedeflerine bağlılığı'nı da kapsayan **psikososyal** faktörleri ele alır.

Ölçek, toplam 28 madde ile diyabetle ilgili güçlenmeyi üç temel alt boyutta incelemektedir. Bu alt boyutlar, hastanın hastalığıyla başa çıkma stratejilerini, iyileşmeye yönelik tutumları'nı ve somut hedefler belirleme yeteneğini kapsamaktadır. Bu yapı, diyabetin sadece tıbbi değil, aynı zamanda yaşam kalitesini etkileyen bir durum olduğunu vurgular.

Geçerlik

Diyabet Güçlendirme Ölçeği'nin Türk toplumu için geçerlik incelemesi, Halime Özcan'ın 2012 tarihli yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini gösteren kritik analizlerdir.

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama sürecinde genellikle yapı geçerliliğini incelemek üzere **faktör analizi** ve ölçüt bağımlı geçerlik analizleri yapılmıştır. Uyarlama çalışması, ölçeğin orijinal yapılarının Türkçe formda da korunduğunu ve kavramsal olarak geçerli olduğunu destekleyen bulgular sunmayla amaçlanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Bu analizler, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle benzer sonuçlar verip vermediğini gösterir.

Güvenirlilik analizleri kapsamında aşağıdaki yöntemler kullanılmıştır:

İç Tutarlılık Katsayısı: Ölçeğin iç tutarlılığını, Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Bu katsayı, maddelerin birbirleriyle ne kadar ilişkili olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü gösteren temel bir güvenirlik göstergesidir.

Madde-Toplam Puan Analizi: Her bir maddenin ölçeğin toplam puanıyla olan ilişkisini incelemek amacıyla korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek madde-toplam puan korelasyonları, maddelerin ölçeğin genel amacına katkıda bulunduğunu gösterir.

Tüm Ölçek Korelasyon Katsayısı: Ölçeğin genel güvenirliğini değerlendirmek için toplam puan üzerinden korelasyon katsayıları hesaplanmıştır.

Faktör Analizi

Diyabet Güçlendirme Ölçeği, faktör analizi sonucunda üç temel alt boyuta ayrılmıştır. Bu yapı, diyabetle başa çıkma sürecinin farklı psikolojik ve davranışsal yönlerini temsil etmektedir. Ölçek, toplam 28 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin tanımlanan üç alt boyutu şunlardır:

Diyabette Psikososyal Yönlerin Yönetimi: Bu boyut, bireyin diyabetin getirdiği stres, depresyon ve sosyal kısıtlamalar gibi duygusal ve sosyal zorluklarla başa çıkma becerisini ölçer.

Memnuniyetsizlik Düzeyi ve Değişime Hazır Olma: Bu boyut, bireyin mevcut diyabet

yönetiminden ne kadar memnuniyetsiz oldu?unu ve bu memnuniyetsizli?in onu daha iyi bir yönetim için de?i?ime ne kadar haz?r hale getirdi?ini de?erlendirir.

Diyabet Hedeflerinin Belirlenmesi ve Elde Edilmesi: Bu boyut, bireyin somut, ula??labilir diyabet kontrol hedefleri belirleme ve bu hedeflere ula?ma konusundaki yetkinlik ve motivasyon düzeyini ölçer.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 28 maddelik, 3 alt boyutlu öz bildirim ölçe?idir.

Derecelendirme: 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lmaktadır (1= kesinlikle kat?lm?yorum - 5= kesinlikle kat?l?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama sonras?).

Popülasyon Grubu: Diyabetli Bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kin Popülasyon (Tez içeri?inde spesifik ya? aral??? belirtilmemi?tir).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ya?ayan diyabet hastalar? üzerinde uygulanm???tır.

Test Metodolojisi: Psikometrik özelliklerinin incelenmesi için kesitsel ara?tırma deseni kullan?larak veri toplanm???tır.

Anahtar Kelimeler

Diyabet yönetimi, Psikometrik özellikler, Özcan 2012, Sa?lık psikolojisi, Öz yeterlilik, Korelasyon.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Halime ÖZCAN

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Belirtilmemi?tir.

Yaz??ma Adresi: Süleyman Demirel Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü (Tez dönemi itibar?yla).

Şzinler, Ücret ve Test Yılı?

Ölçeğin Türk toplumuna uyarlanması 2012 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanımı veya telif hakları ile ilgili spesifik bir bilgi kaynak içerikte bulunmamaktadır. Akademik amaçlı kullanımlar için genellikle yazar veya baskı olduğu kurumdan izin alınması gerekmektedir.

Kaynaklar

Özcan, H. (2012). *Diyabet Güçlendirme Ölçeği'nin Türk toplumu için geçerlik güvenirliğinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

Tez, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişime açılmıştır: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin uyarlama çalışmasına ait orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: diyabet-guclendirme-olceginin-turk-toplumu-icin-gecerlik-guvenirliginin-incelenmesi-toad.pdf

Diyabet Güçlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Diyabet Güçlendirme Ölçeği, 28 maddeden oluşmakta ve aşağıdaki 3 alt boyutu kapsamaktadır:

Diyabette Psikososyal Yönlerin Yönetimi

Memnuniyetsizlik Düzeyi ve Değişime Hazır Olma

Diyabet Hedeflerinin Belirlenmesi ve Elde Edilmesi